अग्न्यभावे च कुरुते वह्निस्थानेषु काञ्चनं । जामदग्न्यः प्रमाणज्ञो वेदश्रुतिनिदर्शनात् । ४१५
कुशस्तम्बे जुहोत्यग्निं सुवर्णे तत्र चास्थिते । वल्मीकस्य वपायाञ्च कर्णे चाजस्य दक्षिणे ।
शकटोर्व्यां परस्यापु ब्राह्मणस्य करेऽपि वा । ऊते प्रीतिकरोम्हद्धिं भगवांस्तत्र मन्यते ।
तस्मादग्निपराः सर्व्वे देवता इति शुश्रुम । ब्रह्मणो हि प्रसूतोऽग्निरग्नेरपि च काञ्चनं ।
तस्मात् ये वै प्रयच्छन्ति सुवर्णं धर्म्मदर्शिनः । देवतास्ते प्रयच्छन्ति समस्ता इति नः श्रुतं ।
तस्य चातमसो लोकान् गच्छतः परमाङ्गतिं । स्वर्लोके राजराज्ये न सोऽभिषिच्येत भार्गव । ४१७०
आदित्योदयसम्प्राप्ते विधिमन्त्रपुरस्कृतं । ददाति काञ्चनं यो वै दुःस्वप्नं प्रतिहन्ति सः ।
ददात्युदितमात्रे यस्तस्य पाप्मा विधूयते । मध्याह्ने ददतो रुक्मं हन्ति पापमनागतं ।
ददाति पश्चिमां सन्ध्यां यः सुवर्णं यतव्रतः । ब्रह्मवाय्वग्निसोमानां सालोक्यमुपयाति सः ।
सेन्द्रेषु चैव लोकेषु प्रतिष्ठां विन्दते शुभां । इह लोके यशः प्राप्य शान्तपाप्मा च मोदते ।
ततः सम्पद्यतेऽन्येषु लोकेष्वप्रतिमः सदा । अनावृत्तगतिश्चैव कामचारो भवत्युत । ४१७५
न च चरति तेभ्यश्च यशश्चैवाप्नुते महत् । सुवर्णमक्षयं दत्त्वा लोकांश्चाप्नोति पुष्कलान् ।
यस्तु संजनयित्वाऽग्निमादित्योदयनं प्रति । दद्याद्वै व्रतमुद्दिश्य सर्व्वकामान् समश्नुते ।
अग्निमित्येव तत् प्राहुः प्रदानं वै सुखावहं । यथेष्टगुणसंवृत्तं प्रवर्त्तकमिति स्मृतं ।
एषा सुवर्णस्योत्पत्तिः कथिता ते मयाऽनघ । कार्त्तिकेयस्य च विभो तदिद्धि भृगुनन्दन ।
कार्त्तिकेयस्तु संवृद्धः कालेन महता तदा । देवैः सेनापतित्वेन वृतः सेन्द्रैर्भृगूद्वह । ४१८०
जघान तारकञ्चापि दैत्यमन्यांस्तथाऽसुरान् । त्रिदशेन्द्राज्ञया ब्रह्मन् लोकानां हितकाम्यया ।
सुवर्णदाने च मया कथितास्ते गुणा विभो । तस्मात् सुवर्णं विप्रेभ्यः प्रयच्छ ददताम्वर ।
॥ भीष्म उवाच ॥ उत्युक्तः स वशिष्ठेन जामदग्न्यः प्रतापवान् । ददौ सुवर्णं विप्रेभ्यो व्यमुच्यत च किल्बिषात् ।
एतत्ते सर्व्वमाख्यातं सुवर्णस्य महीपते । प्रदानस्य फलञ्चैव जन्म चास्य युधिष्ठिर ।
तस्मात्त्वमपि विप्रेभ्यः प्रयच्छ कनकं बहु । ददत् सुवर्णं नृपते किल्बिषादिप्रमोक्ष्यसि । ४१८५
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि दानधर्म्मकथने सुवर्णोत्पत्त्युपाख्याने पञ्चाशीतोऽध्यायः ॥८५॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ उक्ताः पितामहेनेह सुवर्णस्य विधानतः । विस्तरेण प्रदानस्य ये गुणाः श्रुतिलक्षणाः ।
यत्तु कारणमुत्पत्तेः सुवर्णस्य प्रकीर्त्तितं । स कथं तारकः प्राप्तो निधनं तद्ब्रवीहि मे ।
उक्तं स देवतानां हि अवध्य इति पार्थिव । कथं तस्याभवन्मृत्युर्विस्तरेण प्रकीर्त्तय ।
एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं त्वत्तः कुरुकुलोद्वह । कार्त्स्न्येन तारकवधं परं कौतूहलं हि मे ।
॥ भीष्म उवाच ॥ विपन्नकृत्या राजेन्द्र देवता ह्यवयस्तथा । कृत्तिकाश्चोदयामासुरपत्यभरणाय वै । ४१९०
न देवतानां काचिद्धि समर्था जातवेदसः । एता हि शक्तास्तं गर्भं सन्धारयितुमोजसा ।
षण्णां तासां ततः प्रीतः पावको गर्भधारणात् । स्वेन तेजोविसर्गेण वीर्य्येण परमेण च ।
तास्तु षट् कृत्तिका गर्भं पुपुषुर्जातवेदसः । षट्सु वर्त्मसु तेजोऽग्नेः सकलं निहितं प्रभो ।